

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין ג.

עין משפט
נר מצוה

בג אמר פ"ב מהלכות
נוקד פ"ג מהלכות
פ"ד מהלכות
מ"ג מהלכות
מ"ד מהלכות

רכיבו הנגאל

שנאמר משפט אחד ויזה
לכם ומה טעם אמרו דני
ממונות לא בעו ורישה
וחקירה כדי שלא תעול
דלת בפני לוויין כלומר
אם תציירו ליתפסח
יבנע מהלכות אחד את
האחר כי אמר אם יבסור
או יסרב אה אמצא
מוכתחן שרינו ויציאו
משפטיו טוב לי שלא
להלות ויבטא נבנע
מהלכות ואקשי עליה
א הכי חדא קמי
בפתיחתן ליה ליתמיא
ג כי דיני ממונות ויתא
גזלות וחבלות ואת
אמרו דהכי קמי
בפתיחתן מה הן דני
ממונות גזלות וחבלות
והקרי רב לעולם רחי
קמי כלומר כי דני
ממונות בין הראת
יהלואות בין דני
ממונות גזלות ושלשה
מוכתחן בעינן ואמאי
אכשו רבנן האירצא
בהדאית והלואות אמר
היריבות משום דכדי
הניצא רב אחא ברבי אבא
איבא אבך מדאורייתא
אפילו חד כשר שאמר
בירכא תשפט עמיך
וימסו שוכני מדינת
שאין כהם מוסתין התקני
ג אמר אי אפשר דלית
בהו חד דגמיר וקיי"ל א
כרב אחא ברבי אבא איבא
רבראורייתא חד ודא
מוכתחן וקייבולת עליוה
יין דני ממונות כרבנן
למימר לקמן.

שנאמר משפט אחד וגו' ואם תאמר ת"ל דעיקר דרישה
וחקירה בעדים וזממין כתיב בפרשת שופטים דניי
ממונות וגו' נפשות ו"ל דמכל מקום לא היה מזכירין דרישה
וחקירה בשאר דיני ממונות אלא דווקא בעדים וזממין אי לאו דכתיב
משפט אחד: **שלש** תעזוב דלת
פני לוויין בוי גזילות וחבלות
וכמונת אשה וירושות ומנונת צבולו
נמי לא בעינן דרישה וחקירה כדי
שנעול דלת פני גולנין ואם תאמר
מהאי טעמא לא יבנעי מומחין
בגזילות וחבלות כמו בהלכות והלואות
יש לומר דלגבי מומחים לא שייך
למישך ביה כמו זה דנפישא מועטע
אדס נמנע מהלכות לחיירו אס לא
ימלא דיינן מוממין לגבות חובו
אבל גזילות וחבלות יודע הגזן שיטריח
הגזול אחר המומחין עד שימלא
לדון עם הגזן ועי"ל גזילות וחבלות
נמי בעו דרישה וחקירה ולא ממעטין
אלא הודאות והלואות והא דמוקרי
כריש אחד דיני ממונות (לקמן דף ג:)

ממיתין דמנכרע דרישה וחקירה
דניי קנסות לאו דווקא דיני קנסות
קאמר דגזילות וחבלות קרי להו נמי
קנסות דלאשכחן לקמן (דף ג:)

גבי
שאלמלא הוא צבולו דיני קנסות
דמיירי בכל הנהו דבעי שלשה מומחין
מיהו כמונת אשה וירושות ומנונת
ומקי שור בשור הוי בכלל הודאות
והלואות וכל הנהו דמסקנין בהחובל
הניחא דמאן דאמר ז"ל פלגא ניוקא קנסא אלא
למאן דאמר פלגא ניוקא ממונא מאי איבא
למימר אלא אידי דקא בעי למיתנא תשלומי
כפל ותשלומי ארבעה וחמשה דממון
שאינו

וחנן בישא (שם דף ג:)

דקעא ליה לחזירה וכן ככמה מקומות ויש
לומר דכלל הנהו אפשר שקדחו זה את זה ע"י דמפסי או דלמך
אקבעיה לדינא בנאך ישראל כדאיכא בנאך דקא דב"ק (דף
טו:)

וי"מ דוקא גזילות שעל ידי חבלות כמו דמינני ביו מרי ומומין
אהדדי עד שחקק אחד וגזול את חבירו כדי האי הוינא לא שכיח
ולא עבדינא שלחמתיחו ו"מ ויהאך הוי דני דיני גזילות ויבאיתו
נשך (ב"מ דף ט"א:)

היאך הוי דני דיני ריבית הא אמרין ריש הגזול
קמא (דף ז:)

הגולנים ומלוי ברבייתו שהוא חזירו און מכתבין מהם וי"ל
דהא אמרין בימי רבי גשית משנה זו ומפרש רבינו תם דווקא
בימיו ולא לפניו ולאחריו משום עובדא דהתם ולהכי לא פריך התם
ממנה משניות אלא מבריתות ששאלן רבי לרבי חיילא: **אלא** פתחה
בעו ז"א ישרבו. פירש בקונטרס כיון דכשור קא עבדי הוי שזינו
מומחה כמזמחה ולשון כ"ש שאתה נועל כו' אין מחייבך דלא ה"ל למימר
כ"ש אלא ה"ל למימר א"כ אתה כו' אלא משמע מלאשן כ"ש דמכח
ענינת דלת הוי פריך וה"פ כיון דחייבת לנעילה דלת הוי לן למימר
טעו לא ילמנו דאי מחייבת ליה לשלם לא יתרות להתמטע דנין ואם

שנאמר משפט אחד ויהיה לכם ועו ממונות כנפשות וזממין דכתיב דרישה
וחקירה דניי נפשות דכתיב ודברים יג ודרשא וחקרת הוא הדין
לדיני ממונות: **שלא נעוול דלת** שיימנעו מהלכות שמה יבסור והעדים
יטעו ולא תהא עדותן מכוונת ויפסיד. והבא נמי שמה לא ימלא
מומחין לכופו לדני: **אלא מטתה**
טעו. הדיוטות דניי ממונות לא
ישלמו דכיון דנרשות רבנן קא נהמי
הוו להו כמומחין וכל המומחה ל"כ
אם טעה פטור משלם כדלקמן
באחד דיני ממונות (דף ג:)

הא שאינו
מומחה חייב: **כל שכן שפטה נועל**
דלת דקבר למנא טעו כי דינא
ופטרי ליה ומתפסדנא: **אי הכי**
דכחולות והלואות שלשה בעינן למה
ליה לרבי אצבו לאוקומה למיתנין
כמה הן קמי יוכי: **פרסי קפני** מלי
למימר דיני ממונות דהיינו הודאות
והלואות בשלשה כל דהו וגזילות
ומנונת ב"י מומחין ומשום דהלוקין
דנייהו לא כלנייהו כחד כללנא:
ועוד אי חדא קמי למה לי למימני
תרי זמני שלשה הכי איבעי למימני
דיני ממונות שתי גזילות וחבלות
ב"י: **פרסי קפני** דודאי ג' בעינן
דעירוב פשוטות כתיב כאן ומיהו
בהדיעות כפי משום דרבי חנינא (שם)
וכי קאמר דיני ממונות דהיינו
הודאות והלואות בשלשה הדיוטות
וגזילות וחבלות בשלשה מומחין:
מדאורייתא **חד נמי כשר** בהודאה
והלואה דכתיב תשפטו לשון יחיד
ואין עירוב פשוטות כאן ומיתנין
ודאי תרתי קמי כדאמרן ומיהו שלשה
כחולות והלואות לאו מדאורייתא
אלא מדרבנן: **גזירה משום יושבי**
קרנות תנרין גזירה בנאשין בעיבי

דינין ויזכה את החייב ויחייב את הנוכח: **דגמיר** ששמע מחכמים
ומדייקין הלכות דין מלוה: **טעו לא ישלמו** דהא נרשות נהמי
אפי' מדאורייתא: **כל שכן דניפי יושבי קרנות** דלא איכפת
להו למיננא: **אבל** דמאן דאורייתא מתאם בעינן ליה ליה
דשמואל דאמר דיניהו דין: **כיס דין הלוך** שעברו על תקנת
הממון: **סיינו נוק ביינו חבלות** מאי קרי נוק ומאי קרי חבלות
הא נוק אחד מחמתה דכריש של חבלות הוא (ב"ב פ"ג:)

וליתי חבלות
ולא בעי נוק: **הי נוק ביינו חבלות** דשור חס שחבל אינו
משלם אלא חיי נוק וכיון דתנא חבלות אף חיי נוק בתשומע:
חבלות ממונא הוא דאפסתיה לדמי. חיי נוק קנסא הוא דקתם
שוורים אינן נגמחים ולא היה לבעלים לשמרו כל זמן שלא הועד
ולא בעי לטלמי מדי' פירש בקונטרס דשור חס שחבלו כד שירצה
בשמירת שוורים: **פלגא ניוקא ממונא** בפרק ארבעה אבות (ב"ב דף
טו:) פליגי בה דקפצר סתם שוורים נגמחים הם ומדינא כולוה
בעי לשלומי דהוי ליה למינערה והחממה הוא דחס עליה:

שאינו

תורה אור השלם

1. משפט אחד יהיה לכם כמב' ב"ר קאורי' יהיה כי אפי' אלהיכם:
2. וקראו בני בר לא תעשו עול משפטי טוב לי שלא להלות ויבטא נבנע מהלכות ואקשי עליה א הכי חדא קמי בפתיחתן ליה ליתמיא ג כי דיני ממונות ויתא גזלות וחבלות ואת אמרו דהכי קמי בפתיחתן מה הן דני ממונות גזלות וחבלות והקרי רב לעולם רחי קמי כלומר כי דני ממונות בין הראת יהלואות בין דני ממונות גזלות ושלשה מוכתחן בעינן ואמאי אכשו רבנן האירצא בהדאית והלואות אמר היריבות משום דכדי הניצא רב אחא ברבי אבא איבא אבך מדאורייתא אפילו חד כשר שאמר בירכא תשפט עמיך וימסו שוכני מדינת שאין כהם מוסתין התקני ג אמר אי אפשר דלית בהו חד דגמיר וקיי"ל א כרב אחא ברבי אבא איבא רבראורייתא חד ודא מוכתחן וקייבולת עליוה יין דני ממונות כרבנן למימר לקמן.

מוסף רש"י

משפט אחד יהיה לכם
וכיון דאשכחן דכתיב דניי
נפשות וירשת וחקרת ליה
נדריש (ג' אות דין) וזו
ממונות רבנן עובד.
אלא מיתה טעו. כ"ד
כתיב משפט לא ישלמו.
לדינא א' שפטה ליה
לדינא ולחקק הוי כחולות
ליתנא ולא הוי טעו ויבטא
נבנע מהלכות ואקשי עליה
א הכי חדא קמי בפתיחתן
ליתמיא ג כי דיני ממונות
ויתא גזלות וחבלות ואת
אמרו דהכי קמי בפתיחתן
מה הן דני ממונות גזלות
וחבלות והקרי רב לעולם
רחי קמי כלומר כי דני
ממונות בין הראת יהלואות
בין דני ממונות גזלות ושלשה
מוכתחן בעינן ואמאי
אכשו רבנן האירצא בהדאית
והלואות אמר היריבות משום
דכדי הניצא רב אחא ברבי
אבא איבא אבך מדאורייתא
אפילו חד כשר שאמר בירכא
תשפט עמיך וימסו שוכני
מדינת שאין כהם מוסתין
התקני ג אמר אי אפשר דלית
בהו חד דגמיר וקיי"ל א כרב
אחא ברבי אבא איבא רבראורייתא
חד ודא מוכתחן וקייבולת
עליוה יין דני ממונות
כרבנן למימר לקמן.

מוסף ב"ר ר"מ.

בג אמר פ"ב מהלכות
נוקד פ"ג מהלכות
פ"ד מהלכות
מ"ג מהלכות
מ"ד מהלכות

